

Audiència. Mateu

15/11/2006

Benvolguts germans i germanes,

Continuant amb la sèrie de retrats dels dotze apòstols, que començarem fa algunes setmanes, avui ens detenim en Mateu. Si hem de ser francs, és gairebé impossible delinear-ne completament la figura, per tal com les notícies sobre ell són poques i incompletes. Allò que podem fer és esbossar no tant la biografia, sinó més aviat el perfil que l'Evangeli ens n'ofereix.

Hi és sempre present en les llistes dels dotze elegits per Jesús (Cf. Mateu 10, 3; Marc 3, 18; Lluc 6, 15; Actes 1, 13). En hebreu, el seu nom significa «do de Déu». El primer Evangeli canònic, que porta el seu nom, ens el presenta en la llista dels dotze amb una qualificació molt precisa: «el publicà» (Mateu 10, 3). Per aquest motiu, és identificat amb l'home assegut al despatx dels impostos, a qui Jesús crida al seu seguiment: «Quan Jesús se n'anava d'allí, veié un home anomenat Mateu, assegut al lloc de recaptar els impostos, i li digué: "Segueix-me". Ell s'aixecà i el va seguir» (Mateu 9, 9). També Marc (Cf. 2,13-17) i Lluc (Cf. 5, 27-30) narren la crida de l'home assegut al despatx dels impostos, però l'anomenen «Leví». Per imaginar l'escena descrita a Mateu 9,9 n'hi ha prou amb recordar la magnífica tela de Caravaggio, conservada aquí, a Roma, a l'església de Sant Lluís dels Francesos.

Dels Evangelis emergeix un nou detall biogràfic: al passatge que precedeix a la narració de la crida es refereix un miracle realitzat per Jesús a Cafarnaüm (Cf. Mateu 9,1-8; Marc 2, 1-12), esmentant la proximitat del Mar de la Galilea, és a dir, el llac de Tiberíades (Cf. Marc 2,13-14). Hom pot deduir que Mateu exercia la funció de recaptador a Cafarnaüm, situada precisament «al costat del mar» (Mateu 4, 13), on Jesús era hoste fix a casa de Pere.

Basant-nos en aquestes senzilles constatacions que sorgeixen de l'Evangelí, podem fer un parell de reflexions. La primera és que Jesús acull en el grup de seus íntims un home que, segons la concepció d'aquell temps a Israel, era considerat un pecador públic. Mateu, de fet, no solament manejava diners considerats impurs per provenir de gent aliena al poble de Déu, sinó que a més col·laborava amb una autoritat

estrangera, odiosament àvida, els tributs de la qual podien ser determinats arbitràriament. Per aquests motius, en més d'una ocasió, els Evangelis esmenten conjuntament els «publicans i pecadors» (Mateu 9, 10; Lluc 15, 1), els «publicans i prostitutes» (Mateu 21, 31). A més, veuen als publicans un exemple d'avarícia (Cf. Mateu 5, 46: només estimen aquells que els estimen) i n'esmenten un d'ells, Zaqueu, com a «cap de publicans, i ric» (Lluc 19, 2), mentre l'opinió popular els associava a «homes rapaços, injustos, adúlter» (Lluc 18, 11). Davant d'aquestes referències, hi ha una dada que salta a la vista: Jesús no exclou ningú de la seva amistat. És més, precisament mentre es troba assegut a la taula de la casa de Mateu-Leví, responent a qui estava escandalitzat pel fet de freqüentar companyies poc recomanables, pronuncia la important declaració: «No són pas els

qui estan bons que tenen necessitat de metge, sinó els qui estan malalts. No he vingut a cridar justos, sinó pecadors» (Marc 2, 17).

El bon anunci de l'Evangelí consisteix precisament en això: en l'oferiment de la gràcia de Déu al pecador! En un altre passatge, amb la famosa paràbola del fariseu i del publicà que van pujar al Temple per resar, Jesús arriba a posar un publicà anònim com a exemple d'humil confiança en la misericòrdia divina: mentre el fariseu feia ostentació de perfecció moral, «el publicà [...] no gosava ni aixecar els ulls al cel, sinó que es donava cops al pit, tot dient: “O Déu, tingueu pietat de mi, pecador!”». I Jesús comenta: «Us asseguro que aquest va baixar justificat a casa seva, i no l'altre; perquè tot aquell qui s'exalta, serà humiliat, i el qui s'humilia, serà exaltat» (Lluc 18, 13-14). Amb la figura de Mateu, per tant, els Evangelis ens presenten una

autèntica paradoxa: qui es troba aparentment més lluny de la santedat pot convertir-se fins i tot en un model d'acollida de la misericòrdia de Déu i deixar entreveure els seus meravellosos efectes en la seva existència.

En aquest sentit, sant Joan Crisòstom fa un comentari significatiu: observa que només en la narració d'algunes crides s'esmenta el treball que estaven realitzant els interessats. Pere, Andreu, Jaume i Joan són cridats mentre estaven pescant; Mateu mentre recapta impostos. Es tracta d'oficis de poca importància, comenta el Crisòstom, «ja que no hi ha res que sigui més detestable que el recaptador i res més comú que la pesca» (In Matth. Hom.): PL 57, 363). La crida de Jesús arriba, per tant, també a persones de baix nivell social, mentre exerceixen el seu treball ordinari.

Hi ha una altra reflexió que sorgeix de la narració evangèlica: Mateu respon immediatament a la crida de Jesús: «Ell es va aixecar i el va seguir». La concisió de la frase subratlla clarament la promptitud de Mateu en la resposta a la crida. Això significava per a ell abandonar-ho tot, sobretot una font d'ingressos segura, encara que amb freqüència injusta i deshonrosa. Evidentment Mateu va comprendre que la familiaritat amb Jesús no li permetia de continuar amb activitats desaprovades per Déu. Es pot intuir fàcilment que es pot aplicar també al present: avui tampoc no es pot admetre l'afecció a allò que és incompatible amb el seguiment de Jesús, com són les riqueses deshonestes. Una vegada va dir clarament: «Si vols ser perfecte, vés, ven el que tens i dona-ho als pobres, i tindràs un tresor al cel; després vine, segueix-me» (Mateu 19, 21). Això precisament va fer Mateu: es va

aixecar i el va seguir! En aquest «aixecar-se» es pot veure el desinterès a una situació de pecat i, alhora, l'adhesió conscient a una nova existència, recta, en comunió amb Jesús.

Recordem, finalment, que la tradició de l'Església antiga concorda en atribuir la paternitat del primer Evangeli a Mateu. Això va succeir ja a partir de Papies, bisbe de Geràpolis, a Frígia, al voltant de l'any 130. Ell escriu: «Mateu va recollir les paraules [del Senyor] en hebreu, i cadascú les va interpretar com podia» (a Eusebi de Cesarea, «Hist. eccl». III,39,16). L'historiador Eusebi afegeix aquesta dada: «Mateu, que abans havia predicat als jueus, quan va decidir anar també a altres pobles, va escriure en el seu idioma matern l'Evangeli que ell anunciava; d'aquesta manera va tractar de substituir amb l'escrit allò que perdien amb la seva marxa aquells

de qui se separava» (ibídem, III, 24,6). Ja no tenim l'Evangeli escrit per Mateu en hebreu o arameu, però en l'Evangeli grec que ens ha arribat continuem escoltant encara, en cert sentit, la veu persuasiva del publicà Mateu que, en convertir-se en apòstol, continua anunciant-nos la misericòrdia salvadora de Déu. Escoltem aquest missatge de sant Mateu, meditem-lo sempre de nou perquè nosaltres també aprenguem a aixecar-nos i a seguir Jesús amb decisió.

Al final de l'audiència, el Papa va saludar els pelegrins en diversos idiomes.

Benvolguts germans i germanes,

L'apòstol Mateu, autor del primer Evangeli i un dels Dotze elegits per Jesús, és conegut com "el publicà" perquè era cobrador d'impostos. La primera reflexió que suscita aquest fet és que el Senyor acull en el seu

grup aquells que, segons l'opinió d'aleshores, eren considerats pecadors públics. El Crist, en canvi, no n'exclou cap de la seva amistat. L'anunci de la Bona Nova consisteix precisament en això: oferir la gràcia de Déu al pecador! A la figura de Mateu es fa visible la paradoxa que aquell qui aparentment és més llunyà de la santedat, pot convertir-se en un model d'acollida de la misericòrdia de Déu. La resposta immediata de Mateu a la crida de Jesús significava per a ell abandonar tot, fins i tot allò que li suposava un guany de diners segurs, encara que amb freqüència injust. L'Apòstol va entendre així que el seguiment de Jesús és incompatible amb una activitat que desplau a Déu, com és el cas de les riqueses injustes.

30 d'agost de 2006

pdf | document generat
automàticament des de [https://](https://dev.opusdei.org/ca-ad/article/audiencia-mateu/)
dev.opusdei.org/ca-ad/article/audiencia-
mateu/ (08/08/2025)